

Håndbog i simulation

En praktisk guide i at facilitere simulationsforløb for elever på oplæringssteder

Indholdsfortegnelse:

Indledning

- Formål med udarbejdelse af håndbogen.
- Om begrebet simulation.
- Transfer og refleksion
- Baggrund for udarbejdelsen af håndbogen.

Simulation som det 3. læringsrum

Simulation som læringsstrategi

- Det læringsteoretiske afsæt for simulation i elevernes oplæringsperioder.
- Elevernes læring og motivation for at simulere i oplæringsperioden.
- De 6 standarder for simulation.

Sådan gør du i praksis – en vejledning til arbejdet med simulation i elevens oplæringsperioder

- Standard 1 – simulationslæringsmiljø
- Standard 2 – simulationsforberedelse
- Standard 3 – Facilitator
- Standard 4 – Briefing
- Standard 5 – scenariet
- Standard 6 – Debriefing
- Elevernes perspektiv på simulation
- Spørgeteknikker der fremmer refleksion og dialog

Kompetenceudvikling af oplæringsvejleder i simulation som pædagogisk metode

Arbejdet med storyboards i oplæring

Samarbejde med skolen om simulation

Indledning

Formålet med udarbejdelse af håndbogen

Formålet med håndbogen er at gøre central viden og erfaring med simulation som pædagogisk metode tilgængelig for oplæringsstederne. Formålet er desuden at gøre arbejdet med simulation som pædagogisk metode tilgængelig for oplæringsvejledere i det daglige arbejde med eleverne.

Simulation som undervisnings- og vejledningsmetode er ikke ny. Det er en velkendt metode indenfor erhvervs- og professionsuddannelserne, hvor eleverne kan øve færdigheder og kompetencer.

Arbejdet med simulation i elevens oplæringsperiode kan bidrage til at gøre oplæringsperioden varieret og praksisnær for eleven. Når eleven øver færdigheder og kompetencer **inden** det direkte møde med borger og patient øges elevens følelse af kompetence og patientsikkerheden og kvaliteten af plejen styrkes.

Simulation kan hjælpe eleverne med at koble teori og praksis og bidrage til at gøre eleverne arbejdsklare under uddannelse gennem sikkerhed i opgaveløsning og i sidste ende dannelse af faglig identitet. Undersøgelser viser, at sammenhæng mellem teori og praksis har stor betydning for elevernes motivation og gennemførelse af uddannelse, men også, at flere elever oplever at sammenhængen er utilstrækkelig. (Henriksen, Glavind, Noer, 2022).

Spørgsmålet er derfor ikke, om simulation skal være en del af elevens uddannelsesforløb. Det vigtige spørgsmål er hvordan metoden kan blive integreret i **hele** elevens uddannelsesforløb både i skole og oplæringsperioder.

Håndbogen er skrevet i let læseligt format og kan downloades som QR kode. Det skrevne indhold underbygges af filmmateriale med henblik på at støtte den enkelte medarbejder i det direkte i arbejdet med simulation som pædagogisk metode.

Om begrebet simulation

Der findes forskellige forståelser af begrebet simulation. I denne håndbog defineres simulation med afsæt i nedenstående definition:

"Simulation anvendes som en metode til at efterligne dele af eller alle aspekter af en situation, så den lærende oplever denne som troværdig og realistisk – gennem anvendelse af viden, handling, refleksion og øver teoretisk forståelse og sammenhæng".

(Hellestøj, 2015)

Der er ikke regler for, hvor mange elever der kan deltage i afvikling af simulation. I praksis vil simulationen i oplæring med fordel kunne afvikles i grupper af 3-10 elever.

Simulation kendetegnes af 3 faser: **briefing, scenarie og debriefingen** (Helleshøj et al. 2015).

Briefing er den korteste fase og varer oftest 5-10 minutter. I fasen instruerer oplæringsvejleder eleverne om hensigt med simulation og forventede handlinger i scenariet. Læringsudbyttet beskrives, så eleven ved, hvad der forventes af ham/hende. Som tommelfingerregel arbejdes der i simulation med et afgrænset læringsudbytte som bør kunne formuleres i 1-3 sætninger. Det kan være fristende at udvide antallet af sætninger der beskriver det eleven skal lære. I praksis har det dog vist sig, at elever der deltager i simulation ikke lærer mere ved at udvide læringsudbyttet med antal sætninger. Dybdelæring opstår ved at muliggøre at eleverne kan arbejde i dybden indenfor et afgrænset område.

Scenariet varer ofte 10-15 minutter. I scenariet spilles en virkelighedsnær situation med afsæt i det eleverne skal lære. Fasen kan have forskelligt indhold fra færdighedstræning som forflytning til mere abstrakt indhold som samarbejde og kommunikation. Eleverne løser opgaver ift. de problemstillinger de møder. Oplæringsvejleders opgave i denne fase er at holde scenariets struktur og at støtte den enkelte elev så tilpas meget, at eleven formår at blive i scenariet.

Debriefingen varer som udgangspunkt den dobbelt tid af scenariet dvs. 20-30 minutter. Elevernes læringsudbytte er størst i denne fase af simulation (Høyer, 2008). Via dialog og refleksion med de øvrige elever og oplæringsvejleder efterbearbejder eleverne de i scenariet udførte handlinger. Formålet er kobling af praktisk handling fra scenariet til teori. Dialogen føres på baggrund af elevens refleksioner over, hvad der teoretisk og følelsesmæssigt var på spil i scenariet.

Debriefingen foregår som en tretrins samtale, der starter med at eleverne på skift beskriver, hvad de oplevede i scenariet.

Andet trin i samtalen er en analyse ud fra læringsudbyttet, elevernes teoretiske viden og praktiske erfaring. Oplæringsvejlederen faciliterer samtalen gennem udvælgelse af emner fra elevernes beskrivelse som eleverne herefter teoretisk relaterer til læringsudbyttet for simulationen. Det tilstræbes, at eleverne selv identificerer, hvad der gik godt og hvor der er behov for at ændre handlinger. Oplæringsvejleder kan tilpasse sin rolle fra styrende til mindre styrende tilpasset den enkelte elevs forudsætninger for refleksion.

I tredje og sidste fase af debriefingen opsummerer eleverne, hvad de har lært og kan finde anvendelsesperspektiv i.

I praksis vil simulation oftest foregå i følgende fem trin:

1. Oplæringsvejleder beslutter sig for at gennemføre simulation med en gruppe af oplæringsstedets elever. Der kan være en blandet gruppe af både social og sundhedshjælper elever og social og sundhedsassistentelever og eller pædagogiske assistentelever.

2. Eleverne forbereder sig med afsæt i et storyboard. Et storyboard er et dokument som beskriver den praksissituation eleverne skal agere i samt det læringsudbytte de skal forsøge at opnå. Eleverne kan forberede sig til at handle i scenariet på mange måder: F.eks. læse teori, se film, øve færdigheder og/eller dialog med øvrige elever og oplæringsvejleder. Forberedelsen skal gøre eleverne trygge i hvad der skal ske i simulation og ruste dem til at kunne agere fagligt.
3. Eleverne briefes af oplæringsvejleder til simulationsscenariet og til det læringsudbytte der knytter sig til scenariet. Der fordeles roller som aktør, figurant/borger og observatører på læringsudbyttet.
4. Eleverne gennemspiller simulationsscenariet.
5. Oplæringsvejleder og elever gennemfører en debriefing efter simulationsscenariet i form af en trefaset samtale der har elevernes læringsudbytte i centrum. Formålet med debriefingen er at skabe refleksion og dybdelæring indenfor et afgrænset område.

Gennemføres alle 5 trin er der tale om Full Scale Simulation.

Simulation som pædagogisk metode supplerer øvrige pædagogiske metoder som oplæringsvejledere kan gøre brug af i sin oplæring af eleven – herunder før, under og eftervejledning, refleksion, in situ sidemandsoplæring og traditionel opgaveløsning.

Transfer og refleksion:

Der er en høj grad af elevdeltagelse i alle faser af simulation. To begreber er gennemgående: Transfer og refleksion.

Transfer: Transfer betyder ifølge Aarkrog (2010, s 19-32) at eleven overfører eller anvender noget hun/han har lært eller erfaret i en situation til en anden situation, der i større eller mindre grad er forskellig fra den oprindelige situation. Transfer kan opstå, når eleven får øje på ligheder eller identiske elementer mellem situationerne (Ibid. s 30). Der arbejdes både med specifik og generel transfer (Ibid. s 67-71). Den specifikke transfer drejer sig om at overføre et afgrænset indhold som er tæt knyttet til erhvervet fx forflytningsteknik mens den generelle transfer – fx "samarbejde ikke er afgrænset til et bestemt erhverv eller situation.

Der tilstræbes nær transfer dvs. at man i simulation forsøger at skabe mange ligheder til praksis (Ibid. s 114).

Refleksion: er ifølge Aarkrog (2010, s 101, s 25-26) "*en bevidst handling som man beslutter sig for*". Refleksion skal føre til, at eleven bliver klogere på sine handlinger gennem omsætning af handling eller begreber til teoretisk viden.

Hensigten med transfer og refleksion er at styrke sammenhængen mellem teori og praksis.

Baggrund for udarbejdelse af håndbogen

Baggrunden for udarbejdelsen af håndbogen er viden og erfaringer fra to simulationsprojekter som blev gennemført på SOSU NORD i perioden 2021-2025:

- Projekt simulation som det 3. læringsrum.

På bevilling fra Børne- og Undervisningsministeriet blev der i perioden januar 2021- juni 2023 gennemført et projekt med titlen, '*Forsøg med simulation i første praktikophold på social- og sundhedsassistentuddannelsen*'.

Formålet med projektet var at opnå viden om, hvordan brug af simulationsundervisning indvirker på elevernes motivation for at gennemføre uddannelsen, på deres overgang fra skole til oplæring og på deres læringsudbytte.

Projektet er gennemført i samarbejde med Videncentrene for Velfærdsteknologi Vest og - Øst. Projektet blev ledet af SOSU Nord og har omfattet 12 kommuner og 12 social- og sundhedsskoler. Kommuner og skoler har samarbejdet om udvikling og afprøvning af simulationsforløb i fire oplæringsmål på social- og sundhedsassistentuddannelsen. Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), Aarhus Universitet har gennemført følgeforskning til projektet.

Se film fra projektet her:

https://www.youtube.com/watch?v=riDjLuODE_g

https://www.google.com/search?q=film+fra+simulation+som+det+3.+l%C3%A6ringsrum&oq=film+fra+simulation+som+det+3.+l%C3%A6ringsrum&gs_lcrp=EgRIZGdIKgYIABBF GDkyBggAEEUYOTIICAEQ6QcY_FXSAQkxMTcxM2owajGoAgCwAgA&sourceid=chrome &ie=UTF-8#fpstate=ive&vld=cid:fa099930,vid:l3dHNghz5-o,st:0

Gør brug af værktøjskassen fra dette projekt her:

<https://videnscenterportalen.dk/vfv/simulation/simulation-som-det-tredje-laeringsrum/simulation-vaerktoejskasse/>

Se rapport omhandlende forskningsresultater fra projektet her:

<https://videnscenterportalen.dk/vfv/wp-content/uploads/sites/6/2023/08/Sosu-Sim-afsluttende-rapport-15.8.23.pdf>

- Forsøgs- og udviklingsprojekt øget gennemførsel – indsats 1 simulation.

Projektet er gennemført i perioden august 2024 - november 2025 på bevilling fra Styrelsen for undervisning og kvalitet (STUK) og med følgeforskning fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA). Formålet med forsøgs- og udviklingsprojektet var at

videreudvikle, pilotafprøve og evaluere lovende indsatsers virkning i forhold til at styrke elevernes gennemførelse på SOSU-uddannelserne.

Indsats 1 er simulationsforløb, hvor social- og sundhedsassistentelever og/eller social- og sundhedshjælperelever via simulation afprøver realistiske arbejdssituationer i trygge rammer på enten skole eller oplæringssted. Indsatsen gennemføres af lærere fra skolen og udvalgte oplæringsvejledere fra praksis.

Se rapport omhandlende forskningsresultater fra projektet her:

[Øget gennemførelse på SOSU-uddannelserne](#)

Simulation som det 3. læringsrum:

I begge gennemførte projekter anvendes begrebet simulation som det 3. læringsrum.

Traditionelt i vekseluddannelserne forbindes oplæringsstedet med den kontekst hvor eleven tilegner sig praksisviden mens undervisning på skolen betragtes som en kontekst hvor eleven tilegner sig teori.

Begrebet det 3. læringsrum refererer til et mødested mellem de to kontekster hvor praksis og teori kan forbindes igennem simulation.

Det 3. læringsrum er ikke et fysisk rum men et kunstigt skabt læringsrum hvor eleven kan øve praktiske færdigheder, lære via krop og sanser, koble teori og praksis gennem refleksion og dialog og herigennem opnå kompetence som kommende erhvervsudøver.

Simulation som læringsstrategi

Det læringsteoretiske afsæt for simulation i elevernes oplæringsperioder.

Når der arbejdes med simulation på elevens oplæringssted, bestemmes indholdet i simulationen af oplæringsmålene for den aktuelle oplæringsperiode. Eleven tilegner sig indholdet i læreprocessen, som er alle faser i simulation – dog primært debriefingen hvor der med afsæt i teori er refleksion og dialog over de handlinger der blev udført i scenariet.

Når oplæringsvejleder vælger at gøre brug af simulation i sin vejledning, arbejdes der med følgende læreprocesser (Henriksen, Glavind, Noer, 2022):

- **Assimilativ læring:** Når elever øver færdigheder via færdighedstræning, arbejdes der i træningsbaner hvor færdigheder kan forevises af oplæringsvejleder og eleven kan øve sig via gentagelse af færdigheder indtil opnåelse af professionelt håndlag.
- **Akkomodativ og transformativ læring:** Når eleverne via simulationsscenarier får mulighed for at eksperimentere med forskellige handlemuligheder hos en borger

og efterfølgende reflekterer over egen handling. Særligt situationer der ændrer elevens holdning og identitetsopfattelse kan betragtes som transformativ læring.

Simulationsscenariet muliggør æstetiske og kropslige læreprocesser (Størner og Sørensen, 2015, s 15) som engagerer eleven gennem brug af sanserne. Eleven bruger sine sanser, mens der arbejdes i scenariet og kan være så engageret i at handle, at han/hun glemmer sig selv, er i FLOW eller i sine sansers vold (Ibid. s15)

Formålet med simulation er, at eleven via transfer og refleksion får mulighed for at bygge bro mellem sit eksisterende faglige niveau og det ønskede både ift. oplæringsmål og kompetencer i kommende praksis. Læringsteoretisk begrundes det i Vygotskys teori om Zonen for nærmeste udvikling (Høyer, 2008). Via refleksion og samtale i samspil med oplæringsvejleder og elevkammerater flytter eleven sig fra sit aktuelle udviklingsniveau til et potentielt udviklingsniveau.

Når simulation foregår på oplæringsstedet, er eleven i et praksisfællesskab som læringsteoretisk kan begrundes i Lave og Wengers teori om situeret læring (Dolin, 2013), hvor hensigten med simulationen er, at eleven bevæger sig i deltagerbaner fra perifer deltager til fuldgældigt medlem.

Elevernes læring og motivation for at simulere i oplæringsperioden

Følgende fire forudsætninger bidrager til at eleverne opnår læring gennem brug af simulation (Bland, Topping og Wood, 2011).

1. Vejledning via simulation skal give eleverne mulighed for at tilegne sig erfaringer, der oftest ikke er umiddelbart tilgængelige på oplæringsstedet og som bidrager til at eleven når oplæringsmålene. Et eksempel herpå er hvis eleverne via simulation arbejder med at tilegne sig viden gennem simulerede situationer, de normalt skærmes fra. Det kunne f.eks. være mødet med borgeren med akut psykose, den udadreagerende demente borger og eller meget akutte situationer.
2. Vejledning via simulation bør foregå i situationer som eleverne vil anerkende som autentiske så de indgår i dem med motivation og oprigtighed.
3. Vejleder bør have fokus på et læringsmiljø der er trygt og åbent og hvor der er mulighed for at være nysgerrig på elevernes logik bag handling frem for fejlfinding.
4. Den simulerede situation bør opleves som motiverende for eleverne, så de får lyst til aktivt at engagere sig og lære.

De fire punkter viser at simulation ikke kun handler om udstyr og rammer men også om en didaktik som er afstemt efter de oplæringsmål eleverne skal opnå i uddannelsen.

De 6 standarder for simulation

Simulation som pædagogisk metode kan didaktisk planlægges og gennemføres med afsæt i de 6 standarder for simulation. Standarderne er udviklet i erhvervsskoleregi i 2016 (Kilde) og tager udgangspunkt i INACSL's standarder for simulation (INACSL 2011), kendte standarder fra sundhedssektoren samt skolernes erfaring med simulationsbaseret undervisning.

Se link til standarder for simulation her:

[Standard 1. Simulations-læringsmiljø](#)

[Standard 2. Simulationsforberedelse](#)

[Standard 3. Facilitator](#)

[Standard 4. Briefing](#)

[Standard 5. Scenarie](#)

[Standard 6. Debriefing](#)

Sådan gør du i praksis

En vejledning til arbejdet med simulation i elevens oplæringsperioder

De følgende afsnit af håndbogen vil fokusere på at give dig som oplæringsvejleder mulighed for at få indblik i den simulationsdidaktik som tager afsæt i de seks standarder for simulation. Hver standard bliver gennemgået og underbygges af små film giver indblik i standardens anvendelighed i praksis.

Standard 1: Simulationslæringsmiljø

Standard 1 omhandler de overvejelser og tiltag du som oplæringsvejleder kan iværksætte i forhold til læringsmiljøet når der arbejdes med simulation på oplæringsstedet. Mange elever kan imødesæ simulation undervisning med usikkerhed og utryghed og det kan påvirke læringsmiljøet omkring simulationsundervisningen. Utrygheden kan have mange årsager: Elevernes usikkerhed i forhold til troen på egne evner (selfefficacy), usikkerhed ved at skulle vise faglige handlinger i andres påsyn eller angsten for at fejle og lide nederlag.

Som oplæringsvejleder kan du imødekomme usikkerhed og utryghed og sikre et trygt læringsmiljø, hvis du arbejder ud fra tre pejlemærker **kontakt, kontrakt og sammenhæng**: Begreberne uddybes nedenfor.

Kontakt: Relationen mellem dig som oplæringsvejleder og dine elever bør være tryk. Relationen mellem eleverne indbyrdes bør være tryk. Når eleverne oplever at de er trygge ved dig som oplæringsvejleder og trygge ved deres elevkammerater kan de lettere give udtryk for deres eventuelle bekymring og/eller modstand. Det giver dig som oplæringsvejleder mulighed for at støtte den enkelte elev i de udfordringer der måtte være og i sidste ende støtte eleven i at deltage i simulation.

Kontrakt: Eleverne skal vide hvad der skal ske når der arbejdes med simulation og intet omkring simulationsafviklingen bør skjules for dem. Som oplæringsvejleder kan du "indgå kontrakt" med eleverne om simulation ved at være tydelig og informativ i forhold til alt hvad der omhandler simulationsundervisningen.

Sammenhæng: Gennemførelsen af simulation som læringsaktivitet bør motivere og give mening for eleverne. Når du som oplæringsvejleder arbejder med begrebet "sammenhæng" handler det om at eleverne skal kunne se det meningsfulde i at indgå i simulationsundervisning. Tal med eleverne om hvad de kan bruge det de øver i simulation til ift. deres uddannelse på oplæringsstedet.

Ifølge standarden opnås og bibeholdes et trygt læringsmiljø hvis du som oplæringsvejleder:

- Gennemgår storyboardet og eventuelt læser det op for eleverne inden simulationen. Er lyttende og åben for eventuelle forbehold og bekymringer hos eleverne relateret til simulation.
-

- Giver eleverne mulighed for at forberede sig ift. læringsudbyttet inden afvikling af simulation.
- Fortæller og viser eleverne rammerne for simulation. Herunder fremviser lokalet og det udstyr (artefakter) der indgår i simulationsscenariet. Er åben omkring hvad der skal ske i scenariet og hvad der forventes af eleverne.
- Besvarer alle spørgsmål og signalerer at du oprigtigt er interesseret i at eleverne får mulighed for at øve sig.
- Opretholder etisk korrekt og professionel adfærd og sikrer at alle elever gør det samme. Herunder fortæller eleverne at der er tavshedspligt når der arbejdes med simulation.
- Sikrer meningsfuldhed igennem praksisnærhed. F.eks. fortæller eleverne hvad de kan få ud af at arbejde med simulation. Kobler det til kendte situationer fra praksis.
- Fortæller eleverne at der i simulation vil være fokus på læring frem for fejlfinding. Det betyder at du som oplæringsvejleder vil være nysgerrig på de logikker der gemmer sig bag elevernes handlinger i simulationsscenariet og at du vil spørge nysgerrigt ind til alle handlinger.
- Opstiller regler for brug af mobiltelefoner, mad og drikke og uniformsetikette.

Se film om standard 1 her: Underviserne taler om simulationslæringsmiljø.

(Varighed 2.30 min.)

Standard 2: Simulationsforberedelse:

Eleverne skal have mulighed for at forberede sig inden simulation - både teoretisk og praktisk i forhold til det læringsudbytte der arbejdes med.

Forberedelsen ligger forud for briefing til simulation og har til formål at eleverne kan gennemføre faglige handlinger i scenariet ud fra et velforberedt grundlag. Elevernes forudsætninger for at indgå i simulation bygger på tesen: Ingen har lyst til at gennemføre faglige handlinger uden at være godt klædt på både i forhold til videns og

færdighedsniveau. Forberedelsen styrker elevens motivation og øger niveauet af tryghed for deltagelse.

Som oplæringsvejleder kan du lade eleverne forberede sig til simulationen på mange måder. Udgangspunktet for elev forberedelsen er elevernes individuelle forudsætninger. Se eksempler nedenfor.

Vidensniveau:

- Læse faglitteratur.
- Se film.
- Dialog med elevkammerater eller oplæringsvejleder om teoretiske emner.
- Dialog med elevkammerater om hvad man forestiller sig, kommer til at ske i scenariet. (hypotetisk tænkning)
- Løse opgaver relateret til læringsudbyttet.

Færdighedsniveau:

- Øve kliniske færdigheder via færdighedstræning med elevkammerater og/eller oplæringsvejleder.

Som en del af forberedelsen udleveres planen for simulationen til eleverne. Hvis der arbejdes med afsæt i et storyboard, udleveres det og læses op sammen med eleverne så der er mulighed for at de kan få eventuelle spørgsmål besvaret. Oplæsning af planen for simulation/storyboardet er desuden en god ide for elever der har sproglige udfordringer.

Det eleverne skal lære gennem deltagelse i simulationen betegnes læringsudbyttet og det skal tydeliggøres for eleverne, da det er centrum for simulationen.

Som oplæringsvejleder kan du med fordel få eleverne til at fortælle hvilke faglige handlinger de påtænker at udføre i scenariet med henblik på at nå læringsudbyttet.

Endelig kan fordeling af roller i scenariet udgøre en del af forberedelsen. Der arbejdes hyppigst med følgende roller: Figurant (borger/patient), Aktør (sundhedsfaglig/pædagogisk personale) og observatører på læringsudbyttet.

Der er ikke regler for, hvor mange elever der kan deltage i afvikling af simulation. I praksis vil simulationen i oplæring med fordel kunne afvikles i grupper af 3-10 elever. Ved små grupper besættes de 3 roller og ved større grupper besættes figurant og aktør rollen og de resterende elever fungerer som observatører på hvilke faglige handlinger eleven udfører for at nå læringsudbyttet.

Se film om standard 2 her: Underviserne taler om simulationsforberedelse

(Varighed 1.35 min.)

Standard 3: Facilitator:

Indholdet i standard 3 er en rettesnor for hvilket ansvar og opgaver der ligger hos dig som oplæringsvejleder når du indtager rollen som facilitator af Full Scale Simulation (briefing-scenarie-debriefing).

For mange oplæringsvejledere vil rollen som facilitator af simulation ikke forekomme ukendt, da der i den traditionelle vejlederrolle er mange lighedspunkter til rollen som facilitator.

Facilitators vigtigste pejlemærke er at holde fokus på læringsudbyttet. Som fagperson kan man være fristet til at se og italesætte alt der er foregået i scenariet. Det er ikke hensigtsmæssigt, da det hæmmer dybdelæring i det udvalgte læringsudbytte.

Nedenstående overblik anskueliggør facilitators opgaver og ansvar i et overblik af alle simulationsfaser. (bilag 1):

Facilitators rolle i et simulationsforløb – standard 3 – et overblik

Før simulation – Pre-briefing:

Rammesætning af simulation som metode.
(briefing/scenarie/debriefing)

Tydeliggøre mål og formål med simulation.

Introducerer til storyboard.

Sikrer stilladseret elevforberedelse ift. ønskede læringsudbytte - teori og færdigheder (self-efficacy).

Forventningsafstemmer praktisk og emotionelt.

Sikrer simulationslæringsmiljø – skaber tryghed.

**KONTAKT – KONTRAKT –
SAMMENHÆNG**

Facilitator- positioner:

REFLEKTERENDE

UNDERVISENDE

KONFRONTERENDE

Briefing:

Facilitator briefer umiddelbart inden scenarieafvikling til:

- Tavshedspligt
- Roller
- Rummet og artefakter
- Læringsudbytte
- Case og scenarieforløb
- Tidsperspektiv
- Facilitators rolle
- Eventuelle forventninger

Scenarieafvikling:

Styrer tiden

Er opmærksom på behov for time out.

Dokumenterer scenarieforløbet.

Indtager en professionel rolle.

Facilitator- positioner:

Deltager	facilitator
De kritiske reflektorer	Den stille og perspektiverende facilitator
De uøvede reflektorer	Den henledende facilitator
Non-reflektorer	Intenst styrende facilitator

Debriefing:

Rammesætter og styrer debriefingens trefasede struktur. (Beskrivelse/analyse/anvendelse)

Udforsker deltagerens handlinger og fremmer refleksion via spørgeteknikker. (Taletid 25/75)

Holder fokus på transfer (Handler/teori)

Holder fokus på læringsudbyttet.

Initierer konstruktiv peer to peer feedback.

Involverer alle deltagere i dialogen.

Håndterer eventuel modstand og ambivalens gennem omsorg og anerkendelse.

Italesætter handlinger som truer patientsikkerheden eller deltagerens egen sikkerhed mhp. at forebygge fejl læring.

Styrer tiden.

Afstemmer egen rolle efter deltagerens forudsætninger.

Kilde: Henriksen et al. 2022, ~~Husghø~~ et al. 2013, Ødegården et al. 2015, Helleshøj et al. 2015

Erfaringsmæssigt er facilitator mest på arbejde i debriefingen og bør beherske spørgeteknikker der åbner op for refleksion som vejen til transfer. Eksempler på spørgeteknikker uddybes under gennemgang af standard 6.

Som oplæringsvejleder bør du i rollen som facilitator have en opmærksomhed på at kunne afstemme din facilitering i forhold til den enkelte elevs erfaringer og forudsætninger for refleksion.

Se film om standard 3 her: Underviserne taler om det at være facilitator i simulation

(Varighed 1.29 min.)

Standard 4: Briefing

Når du som oplæringsvejleder har etableret et trygt læringsmiljø og eleverne har forberedt sig på teorien bag det læringsudbytte de skal forsøge at opnå via simulation er det tid til briefing.

Oplæringsvejleder har ansvaret for at gennemføre briefing. Formålet med briefing er, at eleverne forberedes til at kunne gennemføre scenariet og debriefingen. Briefing er en kort orientering til de elever der deltager i scenariet og afholdes umiddelbart inden afvikling af scenariet. Briefingen tager oftest 5-10 minutter.

I briefing kan du bla. orientere eleverne om:

- Tidsramme og plan for simulationens faser (Briefing-scenarie-debriefing).
- Tavshedspligt. "Spilleregler for simulation". Hvad er tilladt og hvad er ikke tilladt. Vejen til læring ved simulation er et trygt miljø, hvor der er udstukket en række spilleregler. Særligt vigtigt er, at der er tavshedspligt for alle deltagere. En del af tavshedsplikten indebærer at simulation er ikke-sanktionerende, det vil sige, at simulationsøvelsen ikke er udslagsgivende for den samlede vurdering af eleven. Det er vigtigt at du som oplæringsvejleder tydeliggør, at eleven skal have mulighed for at øve sig via simulation uden at der bliver givet karakterer i form af bestået/ikke bestået.
- Læringsudbyttet for simulationen. Hvad forsøger vi at lære gennem dette scenarie.
- Rollefordeling i scenariet – aktør, figurant og observatører. Alle elever bør tildeles en rolle og instrueres i rollen.
- Facilitators rolle. Fortæl eleverne hvad dine opgaver er under simulationen f.eks. styrer tiden, noterer undervejs.
- Sluttidspunkt for scenariet. F.eks. "*Scenariet slutter efter 10 minutter. Eller scenariet slutter når du har givet insulin*".
- Baggrundsviden/case ift. borger/patient som scenariet omhandler.

Eksempel: "*Det drejer sig om Gerda Jensen, 87 år, bosiddende i eget hjem, 2 børn, kendt med diabetes type 2...*"

- Scenarieforløbet – Borger/patients her og nu situation og det afsæt aktøren i scenariet skal handle ud fra.

Eksempel: "*Du kommer kl. 8.00 om morgenen hos Gerda. Dine opgaver er følgende...*"

Som en del af briefinggen kan eleverne med fordel vises rundt i det rum scenarie skal foregå i og de kan med fordel undersøge de remedier (artefakter) der skal anvendes i scenariet. Der gives tid til besvarelse af spørgsmål.

Rækkefølgen ift. ovenstående punkter er underordnet. Det vigtigste er, at eleverne kan gennemføre scenariet ud fra det afsæt at de føler sig godt klædt på til opgaven.

Se en briefing i fuld længde. Underviser gennemfører en briefing før scenariet:

(Varighed 5.01 min.)

Se film om standard 4 her: Underviserne taler om at lave en briefing inden simulation:

(Varighed 1.30 min.)

Standard 5: Scenarie

Scenariets formål er at genskabe en situation som muliggør den ønskede læring. I scenariet gengives/spilles den praksissituation hvori eleverne skal forsøge at opnå det læringsudbytte der er aftalt for simulationen. Scenariet varer oftest 10-15 minutter og kompleksiteten af scenariet afgøres af elevernes forudsætninger.

Scenariet kan være alle former for praksissituationer og vil oftest afspejle de situationer eleven møder på oplæringsstedet og de opgaver der udføres på oplæringsstedet.

Via scenariet får du som oplæringsvejleder mulighed for at lade eleverne træne situationer de normalt ikke vil kunne agere i på oplæringsstedet fordi kompleksiteten

er høj eller fordi der er risiko for elevens sikkerhed eller for patientsikkerheden. Det kan f.eks. håndtering af lægemidler, håndtering af akutte situationer eller håndtering af konfliktfyldte situationer.

Kendetegnende for scenariet er, at det ikke er en virkelig situation med borgere/patienter fra oplæringsstedet men derimod en fiktiv opstillet situation som muliggør, at eleverne kan øve sig og eventuel fejle uden risiko for patientsikkerhed og kvalitet. Kendetegnende for scenariet er også, at det bidrager til at klæde eleverne på til den virkelighed de kommer til at møde som faguddannede indenfor feltet.

I planlægningen af scenariet skal du som oplæringsvejleder have fokus på begrebet Fidelity. Begrebet Fidelity betyder troskab og defineres som det niveau af nøjagtighed, hvormed et scenarie repræsenterer virkeligheden. Man taler om high Fidelity og low Fidelity. Ved high Fidelity vil man gengive rummet, situationen, lugte, lyde alt muligt så meget som muligt. Og så stiger kompleksiteten (Videnscenter, 2019).

Det betyder at det der sker i scenariet, skal være så virkelighedsnært og realistisk som muligt hvilket bla. sætter krav til den deltager der indtager figuranrollen og til de rammer hvori scenariet skal foregå.

Oplæringsvejleders rolle som facilitator under scenariet kan bla. være:

- Styre tiden
- Eventuelt skriftligt notere trin for trin hvilke handlinger eleven udfører, hvilke sætninger der bliver sagt med henblik på at oplæringsvejlederk kan inddrage egne observationer i debriefingen.
- Holde øje med den/de elever der agerer (aktør) i scenariet og støtte eleven verbalt og nonverbalt ved behov. Elever der agerer i scenariet kan "have meget på spil" fordi de stiller deres faglige handlinger til skue for de øvrige elever og oplæringsvejleder i simulationen. Der kan være behov for at støtte eleven undervejs i scenariet f.eks. gennem anerkendende nik eller ved at give eleven mulighed for "Time Out" undervejs i scenariet for at modtage instruktion ift. løsningen af en konkret opgave.

Se film om standard 5 her: Se et simulationsscenario i fuld længde

(Varighed 3.37 min.)

Standard 6: debriefing

Den sidste fase i Full Scale simulation er debriefingen og fasen er afgørende for om eleverne opnår læring gennem simulation fordi fasens formål er at muliggøre at eleverne får reflekteret over egne handlinger og læring i scenariet.

Efter scenariet debriefes eleverne for at kunne lære om hensigtsmæssige og mindre hensigtsmæssige områder i egne færdigheder og adfærd. Debriefing giver også eleverne mulighed for at blive opmærksomme på de emotionelle indtryk, interaktionen med borgere/patienter i scenariet har givet, samt mulighed for at formulere deres følelser i den forbindelse.

Debriefingen er en refleksiv samtale der som udgangspunkt tidsmæssigt bør være dobbelt så lang tid som selve scenariet. Det der tales om i debriefingen er læringsudbyttet og intet andet. Det fremhæves her, da det kan være fristende som udlært fagprofessionel at belyse alle handlinger i scenariet. Hvis det sker, tabes fokus på læringsudbyttet og dybdelæringen går tabt.

Som oplæringsvejleder styrer du debriefings samtalen via spørgeteknik, fokusering på læringsudbytte og elevinvolvering i samtalen. Følgende punkter kan udføres af oplæringsvejleder for at muliggøre refleksiv dialog med eleverne i debriefingen:

- Start med at rammesætte debriefingen. Beskriv hvordan samtalen kommer til at foregå.
- Gennemfør debriefingen som en trefaset samtalestruktur indeholdende elementerne:

1. Beskrivelse – eleverne beskriver handlinger, tanker og følelser i scenariet.

Spørgeteknikken "Hoved, hånd og hjerte" kan med fordel anvendes i denne fase.

(Spørgeteknikken gennemgås under afsnittet spørgeteknikker i simulation).

Formålet med beskrivelsesfasen er at sikre, at alle har kendskab til hinandens forventninger, roller, handlinger og indtryk af scenariet. Beskrivelsen giver alle elever mulighed for at få »det store billede« af scenariet.

I fasen skal eleverne gennemgå scenariet for sig selv, genkalde sig forløbet og deres egne handlinger og oplevelser, hvorefter du som oplæringsvejleder/facilitator efter tur beder eleverne om at fortælle, hvad der skete i scenariet.

I beskrivelsesfasen kan eleverne også opfordres til at fortælle, hvad de oplevede af følelser undervejs, hvilke frustrationer henholdsvis succesoplevelser de havde, hvad de største udfordringer var, og om de overvandt disse. Overgangen fra beskrivelsesfasen til analysefasen kan markeres ved at oplæringsvejleder/facilitator stiller to spørgsmål til den elev/de elever der var hovedaktør/aktører i scenariet:

"Var der noget der udfordrede dig i scenariet?" → Åbent spørgsmål der giver aktør/aktører mulighed for at italesætte udfordringer.

"Hvad gik godt i scenariet?" → Lukket spørgsmål der sender klart signal til aktør/aktører om at der ALTID er noget der er gået godt!

- 2. Analyse** - I denne fase af debriefingen skal oplæringsvejleder/facilitator opfordre eleverne til at foretage en systematisk og teoretisk/erfaringsbaseret gennemgang af forløbet og finde paralleller til den teori der knytter sig til læringsudbyttet og til eventuelle situationer fra den virkelige verden.

Dialogen i debriefingen bør foregå på en anerkendende og læringsfremmende måde via tillidsfuld, åben og nysgerrig kommunikation. Det mindset du som oplæringsvejleder/facilitator bør have i debriefings dialogen er, at der er en logik bag alle handlinger der er blevet udført af eleverne i scenariet.

Oplæringsvejleders/facilitators vigtigste opgaver er via dialog at få elevens logik bag handling frem i lyset. Hvis handlingen er udført korrekt ifølge teori, belyses det og hvis handling ikke er korrekt ifølge teori, kan dialogen føre til justering af elevens kommende handlinger og hermed til læring.

Alle elever inddrages i debriefings dialogen. Med fokus på læringsudbyttet spørges observatørerne på skift, hvad de har observeret ift. læringsudbyttet. Hver gang en observatør har beskrevet hvad vedkommende har observeret og sine tanker om det observerede, giver oplæringsvejleder/facilitator ordet tilbage til den elev/de elever der har ageret i scenariet. På den måde faciliteres dialog mellem eleverne indbyrdes via forskellige spørgeteknikker som f.eks. Møllehjul, Advocacy Inquiry, Hoved, hånd, hjerte og lejrball (Se afsnit om spørgeteknik nedenfor).

Også figuranten dvs. den elev der har ageret borger/patient i scenariet kan inddrages i debriefings dialogen med det formål at sætte borgeres/patientens perspektiv på elevens handlinger.

- 3. Anvendelse** – Debriefingen afsluttes med at du som oplæringsvejleder/facilitator på skift opfordrer eleverne til at fortælle hvad de har lært og tager med sig i deres kommende praksis.

De to første faser har lagt grunden for anvendelsesfasen. I anvendelsesfasen skal eleverne gøre sig klart, hvad de har lært af simulationen og identificere situationer, hvor de kan anvende, hvad de har lært. De skal opfordres til at formulere, hvilke erfaringer de ønsker at gøre sig i den givne situation, og hvordan de kan forbedre mulighederne for at få disse.

Afslutningsvist bedes den enkelte elev fortælle den vigtigste ting pågældende har lært i afviklingen af simulation.

Se film om at gennemføre debriefingen: I filmen vises udsnit af en debriefing.

(Varighed 4.17 min)

Se film om standard 6 her: Underviserne taler om at gennemføre en debriefing

(Varighed 2.02 min.)

Elevernes perspektiv på simulation

Med afsæt i de seks simulations standarder har du fået gennemgået alle faserne i et Full Scale Simulationsforløb. Nedenstående film viser elevernes perspektiv på arbejdet med simulation.

Elev interview om simulation: I filmen taler eleverne om deres oplevelse af simulation:

(Varighed 6.14 min.)

Spørgeteknikker der fremmer refleksion og dialog:

Der findes mange spørgeteknikker du som oplæringsvejleder kan vælge at anvende i debriefingen. Valg af spørgeteknik er ikke afgørende. Jo mere du som oplæringsvejleder øver dig i spørgeteknikker, jo nemmere bliver det at gennemføre en debriefing i simulation.

Det væsentlige i valg er spørgeteknik er, at spørgeteknikken muliggør et nysgerrigt, åbent perspektiv som kan være med til at afdække hvilke logikker der danner afsæt for elevens faglige handlinger. Spørgeteknikken bør motivere til refleksion hos eleverne.

Se de fire film om spørgeteknik der kan hjælpe dig med at stille spørgsmål til eleverne i debriefingen:

Møllehjul: Bruges når alle skal involveres

(Varighed 3.37 min.)

Denne spørgeteknik kan hjælpe dig som oplæringsvejleder i at huske at få alle elever involveret i debriefings samtalen.

Advokerende Inquiry: Detektiv på elevernes handlinger:

(Varighed 3.55 min.)

Denne spørgeteknik hjælper dig som oplæringsvejleder i at holde et åbent og refleksivt perspektiv på de handlinger eleverne har udført i scenariet og i at være nysgerrig på elevernes logikker bag udførte handlinger.

Lejrbål: Vi har brug for at føle os trygge:

(Varighed 3.25 min.)

Denne spørgeteknik kan anvendes i situationer i debriefingen hvor du som oplæringsvejleder vil forebygge modstand hos eleverne og/eller forebygge eventuelle konflikter.

Hoved, hånd, hjerte: Se alle vinkler af en handling:

(Varighed 2.54 min)

Denne spørgeteknik udforsker alle vinkler af en faglig handling ved at belyse handlingen i udførelse, tanker bag handlingen og eventuelle følelser i relation til handlingen.

Kompetenceudvikling af oplæringsvejleder i simulation som pædagogisk metode

Kompetenceudvikling af oplæringsvejleder kan ske via den vederlagsfrie 5 dages AMU uddannelsen 22556: Simulation som pædagogisk metode.

Kontakt SOSU NORD for nærmere information om uddannelsen.

Arbejdet med storyboards i oplæring

Et storyboard er det dokument der beskriver hvad der skal ske i simulationsundervisningen (bilag 2). Storyboardet kan indgå i elevernes forberedelse og kan bidrage til det trygge læringsmiljø fordi storyboardet gør det muligt for eleverne at forestille sig hvad der forventes af dem i simulationen.

Storyboardet kan indeholde følgende elementer:

- Emne for simulationen
- Tidsperspektiv for briefing, scenarie og debriefing
- Læringsudbytte
- Oplæringsmål som læringsudbyttet er formuleret med afsæt i
- Plan for elevforberedelse teoretisk og praktisk i form af færdighedstræning
- Casebeskrivelse
- Scenarieforløb
- Rollefordeling (Aktør, figurant, observatører)
- Artefakteliste – hvad skal der bruges i scenariet for at det bliver virkelighedsnært
- Et spørgeark med spørgsmål der kan stilles i debriefingen
- Eventuelt teoribilag der gør det nemmere for alle deltagere i simulation at huske den teori der debriefes op imod.
- En figurantinstruks – dvs. en beskrivelse af hvad borger/patient skal gøre og sige i scenariet.

De didaktiske overvejelser bag udarbejdelsen af storyboards uddybes i nedenstående PODCAST:

[Podcast storyboard - Studietube](#)

(Varighed 23.33 min)

Samarbejde med skolen om simulation

SOSU NORD er altid interesseret i at samarbejde med oplæringssteder om simulation som pædagogisk metode.

Vedrørende mulighed for samarbejde med SOSU NORD om simulation kontaktes Center for Læring og Udvikling

Simulationskonsulent Helle Thrysøe Birckjær

Mail Hebr@sosunord.dk

Mobil 31647343

Bilag 1: Facilitator. Overblik over opgaver ved FULL Scale simulation.

Facilitators rolle i et simulationsforløb – standard 3 – et overblik

Før simulation – Pre-briefing:

Rammesætning af simulation som metode.

(briefing/scenarie/debriefing)

Tydeliggøre mål og formål med simulation.

Introducerer til storyboard.

Sikrer stilladseret elevforberedelse ift. ønskede læringsudbytte - teori og færdigheder (self-efficacy).

Forventningsafstemmer praktisk og emotionelt.

Sikrer simulationslæringsmiljø – skaber tryghed.

**KONTAKT – KONTRAKT –
SAMMENHÆNG**

Facilitator- positioner:

REFLEKTERENDE

UNDERVISENDE

KONFRONTERENDE

Briefing:

Facilitator briefet umiddelbart inden scenarieafvikling til:

- Tavshedspligt
- Roller
- Rummet og artefakter
- Læringsudbytte
- Case og scenarieforløb
- Tidsperspektiv
- Facilitators rolle
- Eventuelle forventninger

Scenarieafvikling:

Styrer tiden

Er opmærksom på behov for time out.

Dokumenterer scenarieforløbet.

Indtager en professionel rolle.

Facilitator- positioner:

Deltager	facilitator
De kritiske reflektorer	Den stille og perspektiverende facilitator
De uøvede reflektorer	Den henledende facilitator
Non-reflektorer	Intenst styrende facilitator

Debriefing:

Rammesætter og styrer debriefingens trefasede struktur. (Beskrivelse/analyse/anvendelse)

Udforsker deltagerens handlinger og fremmer refleksion via spørgeteknikker. (Taletid 25/75)

Holder fokus på transfer (Handler/teori)

Holder fokus på læringsudbyttet.

Initierer konstruktiv peer to peer feedback.

Involverer alle deltagere i dialogen.

Håndterer eventuel modstand og ambivalens gennem omsorg og anerkendelse.

Italesætter handlinger som truer patientsikkerheden eller deltagerens egen sikkerhed mhp. at forebygge fejllæring.

Styrer tiden.

Afstemmer egen rolle efter deltagerens forudsætninger.

Kilde: Henriksen et al. 2022, Husebø et al. 2013, Ødegården et al. 2015, Helleshøj et al. 2015

Bilag 2: Storyboardskabelon

Skabelon
simulationsbeskrivelse

Kildefortegnelse:

INACSL [Standarder for bedste praksis® for simulering i sundhedssektoren](#)

6 standarder for simulation [SIMULATION-vol.-1.pdf](#)

Fidelity [SIMULATION-vol.-1.pdf](#)

Henriksen, Glavind, Noer, 2022. Simulationsbaserede undervisningsmetoder. Fra teori til praksis

Helleshøj, Hanne mf. Simulation i sundhedsuddannelserne, Munksgaard 2015

Høyer, Christian. Feedback og debriefing, Dansk Universitetspædagogisk tidsskrift, 2008

Aarkrogh, Vibe, Transfer, 2010